

TAUTINIŲ bendrijų 2013 naujienos Nr. 3 (46)

Erikos Jurkevičiūtės nuotr.

Baltarusių vokalinis ansamblis „Siabryna“.

Liepos 15 d. Vyriausybė pritarė Kultūros ministerijos parengtam Panerių memorialo kompleksinio sutvarkymo 2013 – 2014 metų veiksmų plano projektui. Šio plano tikslas – kompleksiškai sutvarkyti valstybės saugomą kultūros paminklą – Panerių memorialą – ir sudaryti tinkamas sąlygas jį lankyti.

p. 2

Daugelyje Lietuvos miestų ir rajonų veikia visuomeninės tautinių mažumų organizacijos. Kaip joms sekasi? Su kokiomis problemomis jos susiduria savo veikloje? Kaip jas padeda spręsti savivaldybių tarybos? Kaip jos bendradarbiauja su tautinėmis bendrijomis? Graži šio darbo patirtis yra sukaupta sostinėje.

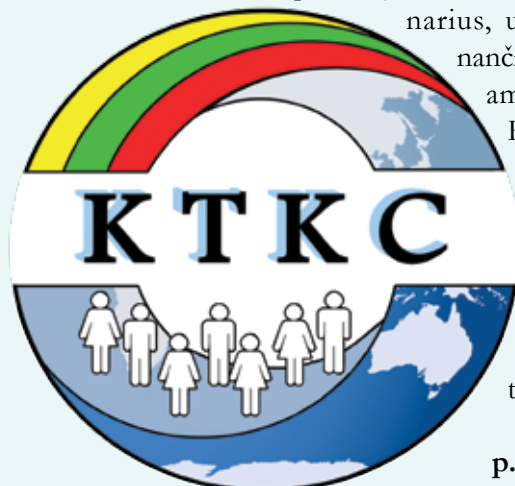
p. 4

Jau trečius metus iš eilės Sabantujus vyko Trakuose. Trakai nuo kunigaikščio Vytauto Didžiojo laikų garsėjo kaip viena didžiausių totorių bendruomenių susitelkimo vietų Lietuvoje.

p. 17

Pasitinkant lietuvių literatūros klasiko Kristijono Donelaičio 300 metų jubiliejų, Klaipėdos tautinių kultūrų centras parengė ir vykdo metų trukmės projektą „K. Donelaitis – tautos atgimimo dainius“. Jis padėjo suburti miesto bendrojo lavinimo mokyklų, gimnazijų moksleivius, tautinių bendrijų narius, uostamiestyje gyvenančius rašytojus, įvairaus amžiaus klaipėdiečius.

K. Donelaičio kūryba visus projekte dalyvaujančius žmones suartino, skatina bendrauti, diskutuoti, savarankiškai domėtis poeto literatūrinio palikimu.

p. 10

Rugpjūčio 17 d. Jauniūnuose (Širvintų r.) vyko tarptautinis devintasis lenkų kultūros festivalis „Dainuok su mumis“. Gausūs žiūrovai, šventiška nuotaika liudijo, kad šis festivalis yra populiarus ir reikalingas.

p. 12

T u r i n y s

VYRIAUSYBĖJE

Panerių memorialas bus sutvarkytas kompleksiskai.....2

AKTUALIJOS

Tautinių bendrijų namuose lankėsi Europos Tarybos ekspertai.....2

Prezidentė D. Grybauskaitė: Lietuvoje nediskriminuojamos tautinės mažumos.....3

Premjeras A. Butkevičius: Lietuvoje neturėtų būti dvikalbių lentelių su vietovardžių ir gatvių pavadinimais.....3

O. Gorškova, J. Rumša. „Savivaldybė ir tautinės bendrijos: geriausias būdas spręsti visus klausimus – dialogas“.....4

Izraelio prezidentas Sh. Peresas susitiko su Lietuvos žydų bendruomene.....6

„Lietuvos rusai neturi etninių problemų“.....8

J. Rumša. Europos karaimai iš įvairių šalių vėl susirinko Trakuose – savo sostinėje.....8

J. Butkevičienė. K. Donelaičio kūryba Klaipėdoje skamba įvairiomis kalbomis.....10

Pradėjo darbą lietuvių kalbos kursai.....11

Paroda „Rusų vernisažas“ Marijampolėje.....11

A. Jakubauskas konsultuos tautinių mažumų klausimais.....11

Lietuva Polonijos žaidynėse užėmė antrąją vietą.....12

Nedidelėje gyvenvietėje – didelė meno šventė.....12

Su molbertu ir fotoaparatu – per gyvenimą.....13

Paminėtas romų – holokausto aukų – atminimas.....13

ISTORIJA

Azerbaidžanietis kovojo už Lietuvos laisvę.....14

Karaimai Biržuose ieškojo savo protėvių pėdsakų.....15

TRADICIJOS IR PAPROČIAI

Latvių bendruomenė šventė Lyguo.....16

Žolinę kartu pažymėjo įvairių tautų atstovai.....16

Totorių kultūros šventė Trakuose.....17

NAUJOS KNYGOS

Tautinių mažumų apsauga tarptautinės teisės požiūriu.....18

Vienos šetlo šeimos istorija.....18

Tyrimų tema – Lietuvos rusai.....19

TAUTINĖS MAŽUMOS UŽSIENYJE

Rusijos valdžia užsimojo stiprinti nacijos vienybę.....20

Mirė „visų pasaulio romų karalius“.....20

S U M M A R Y.....20

Panerių memorialas bus sutvarkytas kompleksiskai

Liepos 15 d. Vyriausybė pasitarime pritarė Kultūros ministerijos parengtam Panerių memorialo kompleksinio sutvarkymo 2013–2014 metų veiksmų plano projektui. Šio plano tikslas – kompleksiskai sutvarkyti valstybės saugomą kultūros paminklą – Panerių memorialą – ir sudaryti tinkamas sąlygas jį lankyti.

Veiksmų plane numatoma sudaryti teisinės sąlygas Panerių memorialo sutvarkymui ir sutvarkyti jį išsaugant autentišką aplinką bei kultūros paveldo objektus, atliekant pastato, kuriame įkurta muziejinė ekspozicija „Paneriai – masinių žudynių vieta“, remontą ir atnaujinant muziejinę ekspoziciją.

Planuojama sudaryti Panerių memorialo kompleksinio sutvarkymo ir pritaikymo lankymui priežiūros komisiją, Kultūros ministerijai pavesta patvirtinti Panerių memorialo

kompleksinio sutvarkymo 2013–2014 metų veiksmų planą iki šių metų liepos 25 dienos ir koordinuoti jo įgyvendinimą.

Vyriausybė 2012 m. rugpjūčio 24 d. pasitarimo protokolu jau buvo pritarusi Panerių memorialo kompleksinio sutvarkymo 2012–2013 m. veiksmų plano projektui ir pavedusi Kultūros ministerijai koordinuoti šio plano patvirtinimą ir įgyvendinimą. Kultūros ministerija veiksmų planą 2012 m. pabaigoje siekė suderinti su suinteresuotomis institucijomis,

tačiau to padaryti nepavyko, nes tuometinė Vyriausybė neskyrė šio plano priemonių įgyvendinimui reikalingų papildomų lėšų. Preliminariais skaičiavimais, Panerių memorialo kompleksinio sutvarkymo 2013–2014 metų veiksmų plano priemonėms įgyvendinti 2014 m. valstybės biudžete papildomai reikės numatyti 400 tūkst. litų.

Panerių memorialas – išskirtinę svarbą turintis istorinės kultūrinės atminties paminklas, reikšmingas nacionaliniu ir tarptautiniu aspektu. 1941–1944 m. nacių Vokietijos okupacijos laikotarpiu Panerių miške buvo nužudyta per 100 tūkst. įvairių tautybių žmonių, kurių didžiąją daugumą sudarė žydai.

AKTUALIJOS

Tautinių bendrijų namuose lankėsi Europos Tarybos ekspertai

Liepos 9 d. Tautinių bendrijų namuose lankėsi Europos Tarybos Tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvencijos Patariamojo komiteto ekspertai: Emilia Drumeva (Bulgarija), Anastasia Crickley (Airija), Charlotte Altenhöner-Dion (ET Tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvencijos sekretoriatas).

Svečiai apžiūrėjo Tautinių bendrijų namus, taip pat susitiko ir kalbėjosi su Tautinių bendrijų tarybos nariais.

ET Patariamojo komiteto ekspertų atskiri susitikimai taip pat įvyko su rusų, lenkų, žydų bendruomenių, žmogaus teisių organizacijų atstovais, centrinės ir regionų valdžios institucijų pareigūnais.

ET Patariamojo komiteto ekspertų vizito (2013 m. liepos 8-11 d.) Lietu-

ET Patariamojo komiteto ekspertai Tautinių bendrijų namuose susitiko su Tautinių bendrijų tarybos nariais.

Vlodo Uznevičiaus nuotr.

voje tikslas - susipažinti su tautinių mažumų padėtimi Lietuvoje, drauge aptarti naujausius pokyčius, susijusius

su tautinių mažumų teisių apsaugos gerinimu.

TBN inf.

Prezidentė D. Grybauskaitė: Lietuvoje nediskriminuojamos tautinės mažumos

Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė pareiškė, kad tautinės mažumos Lietuvoje nediskriminuojamos.

Apie tai ji sakė spaudos konferencijoje, kuri liepos 3 d. vyko po to, kai D. Grybauskaitė Europos Parlamentui pristatė Lietuvos pirmininkavimo Europos Sąjungos Tarybai prioritetus.

„Lietuvoje visos mažumos traktuojamos lygiai ir vienodai, tai yra visi mūsų Lietuvos piliečiai, kurių teisės pagal mūsų Konstituciją yra lygios. Jokių išimčių, privilegijų ar diskriminacijų mūsų įstatymai nenumato. Tai reiškia, visos mažumos yra traktuojamos vienodai“, - sakė D. Grybauskaitė.

Ji pabrėžė, kad Lietuva įgyvendina tarptautines konvencijas dėl tautinių mažumų apsaugos.

„Norėčiau priminti, kad bet kokie kritiniai pasisakymai, kurie buvo Lietuvos atžvilgiu, buvo patikrinti tarptautinių komisijų ir įvairių organizacijų ir nė viena iš jų nerado, kad Lietuva būtų pažeidusi europinę konvenciją dėl mažumų teisių“, - kalbėjo D. Grybauskaitė.

Premjeras A. Butkevičius: Lietuvoje neturėtų būti dvikalbių lentelių su vietovardžių ir gatvių pavadinimais

„Mano manymu, mes turėtume suprasti, kad esame visi Lietuvos piliečiai. Visiems Lietuvos piliečiams turi būti vienodos sąlygos. Tai reiškia, kad tų lentelių, kurios yra dviem kalbomis rašomos, turėtų nebūti, jeigu gerbiame savo valstybę, savo Konstituciją ir savo valstybės įstatymus“, - interviu BNS sakė Vyriausybės vadovas.

Jis pabrėžė, kad šiuo klausimu išskirtinumų negali būti.

Viešus užrašus dviem kalbomis lenkų gyvenamose vietose siekia įteisinti socialdemokratų valdančiosios koalicijos partneriai Lietuvos lenkų rinkimų akcija.

Šiuo metu ant kai kurių namų Vilniaus, Šalčininkų rajonuose dvikalbiai užrašai pakabinti nelegaliai, nepaisant teismų nurodymų juos nu-

imti. Žiniasklaidos teigimu, neteisėtos lentelės kabo net ant kai kurių Seimo narių namų.

A. Butkevičiaus vadovaujamos Vyriausybės programoje įrašytas išpareigojimas parengti Tautinių mažumų įstatymo projektą ir išspręsti gatvių bei vietovių pavadinimų rašymo klausimus, atsižvelgiant į Europos Tarybos tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvenciją.

Konvencijoje numatyta, kad „šalys tose teritorijose, kuriose tradiciškai gausiai gyvena tautinei mažumai priklausantys asmenys, remdamosi savo teisinės sistemos reikalavimais, o prireikus ir sutartimis su kitomis valstybėmis, bei atsižvelgusios į konkrečias sąlygas, visuomenei skirtus tradicinius vietovių, gatvių pavadinimus ir kitus topografinius įrašus stengiasi daryti taip pat ir mažumos kalba, jeigu yra pakankamas tokio žymėjimo poreikis“.

Lietuvos pareigūnai pabrėžia, kad ši nuostata nereiškia reikalavimo būtinai įteisinti dvikalbius užrašus, ir yra tik rekomendacinio pobūdžio.

„Savivaldybė ir tautinės bendrijos: geriausias būdas spręsti visus klausimus – dialogas“

Daugelyje Lietuvos miestų ir rajonų veikia visuomeninės tautinių mažumų organizacijos. Kaip joms sekasi? Su kokiomis problemomis jos susiduria savo veikloje? Kaip jas padeda spręsti savivaldybių tarybos? Graži šio darbo patirtis yra sukaupta sostinėje. Apie tai kalbamės su Vilniaus miesto tarybos Tautinių bendrijų ir savivaldos plėtojimo komiteto pirmininke Olga Gorškova.

Jonas RUMŠA

- Ar seniai suformuotas Vilniaus miesto tarybos Tautinių bendrijų ir savivaldos plėtojimo komitetas? Ar toks komitetas buvo ankstesnės kadencijos Taryboje? Beje, ar truputį nekeista simbiozė – tautinės bendrijos ir savivaldos plėtojimas?

- Vilniaus savivaldybėje komitetas tokiu pavadinimu pirmą kartą atsirado 2011m., pradėjus darbą naujos sudėties miesto Tarybai. Šią išrinktų dviejų sostinės rusų bendruomenės atstovų politinę iniciatyvą palaikė naujos sudėties miesto Taryba. Svarstant komiteto steigimo klausimą, Taryba pakoregavo pavadinimą ir, atsižvelgdama į miesto specifiką, sustiprino veiklos prioritetus. Jais iš esmės tapo tautinių bendrijų gyvenimo klausimai.

Mūsų komitetas svarsto, rengia ir teikia išvadas dėl: Savivaldybės santykių su visuomene, tautinėmis mažumomis ir religinėmis bendruomenėmis; valstybės deleguotų Savivaldybei funkcijų realizavimo, ryšių su Vyriausybe ir kitomis valstybės institucijomis užtikrinimo; viešosios tvarkos ir teisėsaugos stiprinimo, emigracijos procesų ir pilietybės klausimų sprendimo; savivaldos plėtojimo, ryšių su kitomis Lietuvos ir užsienio savivaldybėmis palaikymo; jaunimo organizacijų veiklos sąlygų gerinimo ir koordinavimo; administracinių komisijų ir kitų Savival-

dybės teritorijoje esančių valstybinių institucijų ir visuomeninių organizacijų veiklos, užkertant kelią administraciniams teisės pažeidimams, jų biudžeto vykdymo, biudžeto lėšų racionalaus naudojimo kontrolės.

- Kokios aplinkybės padiktavo, kad reikėjo suformuoti komitetą, kuris rūpintųsi tautinių bendrijų reikalais?

- Vilnius – daugianacionalinis miestas. Senoji Lietuvos sostinė – istoriškai susiklostęs miestas, kuriame yra didelė tautų įvairovė, marga daugelio konfesijų pynė. Statistikos departamento duomenimis, Vilniuje gyvena 128 tautybių atstovai, jie sudaro 40 proc. visų sostinės gyventojų. Be bendrų visiems gyventojams, nepriklausomai nuo jų tautybės, rūpesčių, tokių kaip socialinių, buitinių ir kitų poreikių tenkinimas, kitataučiai turi ir savo specifinių siekių. Jiems svarbu išsaugoti ir perduoti ateinančioms kartoms savo tautos kultūrą, protėvių kalbą ir tradicijas. Tačiau kartu labai svarbu žinoti ir gerbti lietuvių tautos istoriją, kultūrą ir kalbą. Meilė Tėvynei ir Gimtinei yra visiškai suderinami jausmai, suprantami ne tik tautinių bendrijų atstovams, bet ir didelei grupei emigrantų, dažnai dėl pragmatiškų dalykų išvykusiems iš šalies. Mieste veikia daug visuomeninių organizacijų, sudarytų etniniu pagrindu. Joms

Olga Gorškova

Vlado Uznevičiaus nuotr.

svarbu neužsidaryti savo interesų rate, o įsijungti į visų miesto gyvenimo problemų sprendimą.

Sprendžiant čia paminėtus klausimus, savivaldybės, jos tarybos, administracijos parama tautinėms bendrijoms yra labai reikalinga. Tai ir sąlygojo, kad buvo nuspręsta įkurti komitetą, kuris rūpintųsi tautinių bendrijų reikalais.

- Kiek narių sudaro šį komitetą? Kokioms partijoms jie atstovauja?

- Komitetą sudaro 5 miesto tarybos nariai, kurie atstovauja įvairioms politinėms partijoms: Darbo partijai (leiboristams), frakcijai “TAIP”, Tėvynės sąjungai - Lietuvos krikščionims demokratams, Lietuvos lenkų rinkimų akcijai. Aš esu nepartinė ir nepriklausau jokiai partijai ar frakcijai.

- Kokius tautinių bendrijų klausimus svarstė komitetas?

- Komitetas svarsto labai daug jo kompetencijai priskirtų tautinių mažumų gyvenimo problemų. Tai ir

socialiniai klausimai, miesto biudžeto dalies šiems tikslams panaudojimas, investiciniai projektai, miesto gerbūvis, gyventojų saugumas ir gyvenimo gerovė, sostinės partnerystės ryšiai su kitais šalies ir užsienio miestais.

Mes aktyviai bendradarbiaujame su Tautinių bendrijų namais, reaguojame į visus jų prašymus ir pagal galimybes juos tenkiname. Dabar tautinėms bendrijoms siūlome dalyvauti, rengiant Europos kalbų dieną (mūsų pokalbis su p. O. Gorškova vyko paskutinėmis rugpjūčio dienomis – aut. past.). Šventė vyks sostinės Rotušės aikštėje. Jos iniciatorius - Valstybės institucijų kalbų centras.

Komiteto dienotvarkėje yra ir išvažiuojamųjų posėdžių. Pavyzdžiui, buvome surengę išvyką į Kirtimų romų taborą, susitikome su romų bendruomenės atstovais. Buvo bendrų posėdžių su įvairių tautinių bendrijų tarybų nariais. Kiekviena tautinė bendrija ar jos atstovas gali siūlyti į komiteto darbo dienotvarkę savo klausimą. Tai reikia padaryti tokiu būdu: raštu išdėstyti savo prašymą arba pasiūlymą, užregistruoti jį (komiteto vardu) savivaldybės pirmame aukšte.

- Be jūsų komiteto, tautinių mažumų reikalais sostinėje rūpinasi ir miesto tautinių bendrijų ir religijų visuomeninė komisija. Kokios šios komisijos funkcijos ir kaip bendradarbiaujate?

- Praktiškai kiekvienas iš 9 savivaldybės komitetų kuruoja kelias profilines visuomenines komisijas.

Mūsų komitetas kuruoja 4 visuomenines komisijas: Tautinių mažumų ir religijos reikalų, Bendruomenės reikalų, Teisėsaugos, nusikalstamumo prevencijos ir viešosios tvarkos bei Gyvūnų priežiūros ir globos.

Tautinių mažumų ir religijos reikalų komisija Vilniaus savivaldybėje yra viena iš aktyviausių. Mūsų komiteto nariai visada aktyviai dalyvauja šios komisijos posėdžiuose. Todėl mes ne tik žinome komisijos narių keliamas

problemas, bet ir turimomis galimybėmis padedame jas spręsti.

Žinia, politikams visada lengviau spręsti klausimus, jeigu jie turi plačių visuomenės sluoksnių paramą. Pavyzdžiui, jeigu mieste iškyla problema dėl mokyklų mokomąja tautinių mažumų kalba, ją geriau spręsti, atsižvelgiant į pačių mokyklų, jų pedagogų kolektyvų, tėvų ir moksleivių interesus. Konkrečiai, prie komiteto buvo įkurtas miesto mokyklų mokomąja rusų kalba moksleivių tėvų visuomeninis forumas. Iš patirties galiu pasakyti, kad geriausias būdas spręsti visus klausimus ir problemas - dialogas su visomis suinteresuotomis pusėmis. Tėvų forumo dalyviai per trumpą laiką spėjo surengti nemažai susitikimų su politikais, miesto administracijos atstovais, Švietimo ir mokslo, Kultūros ministerijų atstovais ir įvardino nemažai savo pageidavimų ir šių mokyklų ateities vizijų. Komiteto planuose yra idėja įkurti tautinių mažumų mokyklų moksleivijos forumą.

- Kaip savivaldybė paremia tautinių bendrijų veiklą finansiškai?

Miesto nevyriausybinės organizacijos, kartu ir tautinės bendrijos, gali dalyvauti kasmetiniuose projektu konkursuose. Daugelis organizacijų vadovų aktyviai pasinaudoja šia galimybe ir gauna finansavimą rengti konferencijas, seminarus, kultūros renginius ir kt. Informaciją apie rengiamus konkursus galima rasti savivaldybės interneto tinklalapyje www.vilnius.lt Ten pat galima rasti informaciją apie konkursų rezultatus.

- Kokie tautinių bendrijų projektai paremti šiemet?

- Kaip jau minėjau, savivaldybės remiami projektai kasmet skelbiami savivaldybės interneto tinklalapyje. Be to, komitetas gali pats inicijuoti siūlymą finansinėmis lėšomis paremti tautinių bendrijų tradicinius renginius arba ypatingai reikšmingus projektus. Tiesa, dabartinė miesto finansinė būklė gerokai apriboja tokias galimybes. Jau antri metai iš eilės, su miesto

parama, sostinės stačiatikiai viešojoje erdvėje, Katedros aikštėje, švenčia šv. Kalėdas. Tai, beje, buvo mūsų komiteto iniciatyva.

- Kokie reikalavimai keliami projektams, kad gautų finansavimą?

- Tame pačiame sostinės savivaldybės tinklalapyje galima rasti ir konkursų vykdymo nuostatus. Ten pat yra nurodyti paraiškų padavimo terminai ir tvarka.

- Jau praėjo keleri metai, kai nustojo veikti senasis Tautinių mažumų įstatymas. Pasigirsta balsų, kad toks įstatymas, gal būt, apskritai nebereikalingas. Kokia Jūsų ir Jūsų vadovaujamo komiteto narių nuomonė šiuo klausimu?

- Aš nematau pagrindo atsisakyti nuo įstatymo, kuris reglamentuoja tautinių mažumų atstovų teises. Ir tai ne vien mano asmeninė nuomonė. Patvirtindama savo žodžius, noriu pasiremti Vokietijos patirtimi. Neseniai pagal patyrimo keitimosi programą lankiausi Frankfurte prie Maino. Miesto Magistrate susitikau su tarpkultūrinių komunikacijų ir ryšių su visuomene valdybos vadovo pavaduotoju Markusu Vigneriu. Pasak jo, Frankfurtas prie Maino pagal tautinę sudėtį yra tarsi viso pasaulio modelis. Todėl pats gyvenimas diktavo būtinybę 2005 m. įkurti 25 bendradarbių struktūrą, kuri būtų orientuota dirbti su miesto tautinėmis bendrijomis. M. Vigneris neskirsto žmonių pagal tautybę ir tikėjimą. Jie visi yra Vokietijos piliečiai. Būtent šia nuostata yra grindžiama visa miesto ir visos šalies politika.

Į klausimą, ar kyla konfliktų ir nesusipratimų visuomenėje tautiniu pagrindu, ponas Markusas atsakė, kad svarbiausia valdymo funkcija yra tiesioginis dialogas su miestiečiais ir kompromiso paieška. „Mes ieškome trumpiausio kelio į iškeltą tikslą. Visa Valdybos veikla vyksta vadovaujantis Heseno žemės įstatymais, atsižvelgiant į miesto tautinių bendrijų

gausa“, - sakė jis. Geras ir sektinas pavyzdys.

- Vilnius turi gražias ilgaamžes įvairių tautų, tikėjimų, kultūrų, tradicijų atstovų gražaus bendro gyvenimo, tolerancijos tradicijas. Tačiau negalima nutylėti laikas nuo laiko pasitaikančių antisemitizmo, ksenofobijos, rasizmo apraiškų. Kaip reikia kovoti su šiomis apraiškomis?

- Man žodis „kovoti“ asocijuojasi su kažkokia agresija. Tai, kaip ir miesto „kova“ prieš grafitį, kurioje nėra ne tik rezultatų, bet ir pačios pabaigos nesimato. Mano nuomone, visa miesto ir šalies visuomenė

turėtų pasisukti veidu į tautinių bendrijų problemas, padėti sutelkti visų valdžios šakų pastangas, politikų bei visuomenės atstovų ir, žinoma, žiniasklaidos pajėgas jų sprendimui. Kuo labiau išsilavinusi valstybė, tuo mažiau joje antisemitizmo, ksenofobijos apraiškų.

Vėl gi peršasi Vokietijos pavyzdys. Ten gyvena įvairių tautų ir tautybių atstovai, jie myli ir gerbia jos tradicijas, tačiau kartu saugo savo protėvių kalbą ir istorines šaknis. Valstybėje nėra net minčių įtarti imigrantus perdėta simpatija jų istorinei tėvynei ar abejoti lojalumu šaliai, kuri juos priėmė. Atvirakščiai, ji skatina savo piliečių

tarpusavio bendradarbiavimą tautiniu pagrindu, remia ir net finansuoja visuomeninių organizacijų veiklą, mainų ir žmonių kontaktų projektus. Žinia, visuomenėje ir politikos srityje yra įvairių požiūrių ir nuomonių, tačiau valstybės lygmenyje, svarstant tokią delikatią kaip atvykstančių imigrantų temą, įžeidžianti polemika politikams nepriimtina.

Tolerancija, supratimas, pagarba vieni kitiems, kultūrų suartinimas ir išsaugojimas – visa tai ne deklaruojama, o realai įgyvendinama mieste ir šalyje. Toks išmintingas požiūris į tokią „jautrią“ sritį negali neduoti savo vaisių.

Izraelio prezidentas Sh. Peresas susitiko su Lietuvos žydų bendruomene

Izraelio prezidentas Shimonas Peresas, atvykęs į Lietuvą su valstybiniu vizitu, rugpjūčio 1 d. Vilniaus rotušėje susitiko su Lietuvos žydų bendruomenės (LŽB) atstovais.

„Didžiuojamės esą žydai“

Bendruomenė šiam susitikimui specialiai sukūrė Lietuvos žydų vėliavą. Rotušėje vykusiu iškilmių metu ji buvo pakabinta pirmą kartą.

Į susitikimą atvyko apie 200 žydų kilmės žmonių.

Įžanginį žodį tarė Lietuvos žydų bendruomenės pirmininkė Faina Kukliansky. Ji sakė, kad litvakų bendruomenei yra didelė garbė sulaukti tokio svečio.

„Lietuvos žydų bendruomenė ypatingai pagerbta galėdama susitikti su Izraelio prezidentu čia, Rotušėje. Mūsų bendruomenė nėra didelė. Tie, kuriuos čia matote, yra viskas, kas iš mūsų liko po žiaurios fašistų vykdyto holokausto“, - sakė F. Kukliansky.

F. Kukliansky priminė, kad kova su radikaliomis ideologijomis nėra baigta. „Kviečiame visus atminti – fašizmas ir neonacizmas nėra praeitis“, - teigė ji.

„Pastaruosius du dešimtmečius žydų ir lietuvių santykiai darosi vis šiltesni. Mes visi patyrėme skaudžią Sibiro tremčių lemtį. Mes didžiuojamės, kad esame žydai, išlaikę savo litvakų kultūrą, savigarbą ir paveldą. Ir mes nesame vieni – mus remia Lietuvos valstybė ir jos demokratinės jėgos, žmogaus teises ginančios organizacijos“, - kalbėjo LŽB pirmininkė.

Bendruomenės atstovai, sveikindami svečią garbingo jubiliejaus (Sh. Pereso vizitas vyko jo 90-ojo gimtadienio išvakarėse) ir Vilniaus miesto garbės piliečio vardo suteikimo proga, įteikė jam 1388 m. Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytauto rašto, kuriuo jis Bresto žydams suteikė privilegiją, titulinį lapą. Vėliau prezidentas sulaukė dar vienos dova-

Izraelio prezidentas Shimonas Peresas ir Lietuvos žydų bendruomenės pirmininkė Faina Kukliansky susitikimo metu.

nos – operos solisto Rafailo Karpio dainos.

Bendruomenės pirmininkė pažymėjo, kad Izraelio prezidentas yra ir Lietuvos žydų prezidentas.

„Turime plaukti pirmyn“

LŽB dar anksčiau buvo pasiūliusi Nobelio taikos premijos laureatui, vienam iškilniausių pasaulio politikų, Izraelio prezidentui Sh. Peresui suteikti Vilniaus miesto garbės piliečio vardą.

Po įžanginės kalbos sostinės meras Artūras Zuokas įteikė Sh. Peresui

Susitikimo Rotušėje metu sostinės meras Artūras Zuokas įteikė Izraelio prezidentui Shimonui Peresui Vilniaus miesto garbės piliečio apdovanojimą.

Vilniaus miesto garbės piliečio apdovanojimą. A. Zuokas pažymėjo, kad suteikiant garbės piliečio vardą Sh. Peresui, taip pat pagerbiama žydų bendruomenė, kuri kūrė Vilnių. Meras taip pat dėkojo už atvežtą dovaną – akmenį iš Jeruzalės. „Šis akmuo bus panaudotas statant monumentą Pasaulio teisuolių parke Vilniuje, kuris taip pat simboliškai bus įkurtas vietoje, kuri vadinasi Jeruzalė“, - sakė meras.

Po to kalbėjęs Sh. Peresas teigė besidžiaugiąs galimybe lankytis Vilniuje ir bendrauti su čia gyvenančiais tautiečiais. „Kodėl jūs drovitės pasakyti, kad Lietuva yra tokia graži vieta?“, - žydų bendruomenės klausė Izraelio prezidentas, dėkojęs už sveitumą.

Prezidentas atsakė į Lietuvos žydams rūpimus klausimus. Paklaustas, kuo Lietuvos žydų bendruomenė gali prisidėti prie Izraelio santykių su Europa gerinimo, jis atsakė, kad šie turėtų aktyviai reikštis visuomeninėje veikloje. Prezidentas taip pat pridūrė, kad Izraelis laukia naujų prekybos ryšių su Lietuva, todėl ragino verslu užsiimančius Lietuvos žydus žvilgsnį nukreipti Izraelio link.

Vizito metu nemažai dėmesio skyręs teisingam praeities vertinimui, holokausto aukų atminimo įamžinimui ir deramam istorijos atminimui, bet nesidairymui vien į ją, bendruomenės

atstovams Sh. Peresas sakė: „Turime pasitelkti praeities vėjus, bet plaukti pirmyn“.

Šilti žodžiai Vilniui

Vizito metu Izraelio prezidentas daug šiltų žodžių pasakė Vilniaus miesto adresu.

„Vilnius man ir visiems mums buvo žydų gyvenimo kultūrinis centras. (...) Vilnius buvo religijos centras ir sekuliarinio švietimo širdis, hebrajų kalbos centras ir vieta, kur formavosi sionistinė vizija. Čia gyveno didelė žydų bendruomenė, buvo taika, turėjome savo teisę, galėjome kalbėti savo kalba. To nepamiršime. Žydų bendruomenė buvo išžudyta nacių ir kai kurių vietinių. (...) Mes negalime pakeisti praeities, tačiau neturime jos pamiršti. Bet mes galime pakeisti ateitį ir šitai visada turime prisiminti“, - kalbėjo Izraelio prezidentas.

Didžiausias iššūkis – tarnystė žmonėms

Sh. Pereso vizitas, kaip minėta, vyko jo 90-ojo gimtadienio išvakarėse. Todėl prezidentas neišvengė klausimų šia tema.

„Išduokite ilgaamžiškumo paslapť“, - prašė jį kalbinusi F. Kukliansky.

Prezidentas į tai atsakė juoku: „Tai yra paslaptis!“

Bet kiek rimčiau jis pridėjo turintis keletą receptų. „Kiekvienas žmogus miršta, nepaisant, ar jis buvo optimistas, ar pesimistas. Jie miršta vienodai, bet gyvena skirtingai. Rekomenduoju optimizmą, tai yra puikiausias sveikatos užtikrinimo būdas“, - tvirtino Sh. Peresas.

Didžiausiu iššūkiu jis pavadino tarnystę kitiems žmonėms. „Esame nedideli, bet galime tapti didžiais, jei siekiame didelių dalykų, dirbame vedami didelių priežasčių. Reikia, kad gyvenimas būtų prasmingas“, - kalbėjo Izraelio prezidentas ir kaip dar vieną ilgaamžiškumo priežastį paminėjo savikontrolę.

Atsakęs į klausimus, Sh. Peresas kartu su visais į šventę susirinkusiais žmonėmis sugiedojo Izraelio nacionalinį himną ir lydimas gausių aplodismentų paliko ceremonijų salę.

Vizito metu Izraelio prezidentas Sh. Peresas dalyvavo Holokausto aukų pagerbimo ceremonijoje Panerių memoriale, Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus Tolerancijos centre apžiūrėjo atnaujintą nuolatinę ekspoziciją „Dingęs pasaulis: Susitikimai“.

Vienas iškiliausių litvakų

Bendruomenės teigimu, Izraelio prezidentas yra vienas žymiausių pasaulyje litvakų. Jis kartu su tokiais žmonėmis, kaip eruditas Vilniaus Gaonas, XX amžiaus smuiko genijus Jascha Heifetzas, rašytojas Romainas Gary, paliko ryškų pėdsaką ne tik mūsų šalies, bet ir pasaulio istorijoje.

Sh. Peresas gimė dabartinėje Baltarusijos teritorijoje, apie 70 kilometrų nuo Vilniaus esančiame nedideliame Višnevo miestelyje. Nuo viduramžių čia gyveno didelė žydų, kurie save vadina litvakais – iš Lietuvos kilusiais žydais, bendruomenė. Paauglystėje persikėlęs į Palestiną jis ilgainiui išitraukė į Izraelio valstybės kūrimą ir per nelengvą ilgametę politinę karjerą užsitarnavo vieno iškiliausių šalies veikėjų titulą.

TBN inf.

„Lietuvos rusai neturi etninių problemų“

„Lietuvos rusai neturi etninių problemų“, - duodamas interviu Rusijos laikraščiu „Kultūra“, pareiškė Lietuvos Respublikos ambasadorius Rusijos Federacijoje Renatas Norkus.

„Lietuvoje nebuvo ir nėra jokių nesusipratimų etniniu pagrindu. Dabartiniu metu rusai sudaro 5,8 proc. gyventojų. Mūsų šalyje veikia 31 mokykla rusų mokomąja kalba, 21 – lietuvių-rusų, 11 – rusų-lenkų, 5 – lietuvių-rusų-lenkų mokomosiomis kalbomis. Rusai labai gerai integruoti į Lietuvos gyvenimą, taip pat ir į politinį gyvenimą“, - sakė R. Norkus.

Jis priminė, kad 1991 m. Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba

Lietuvos Respublikos ambasadorius Rusijos Federacijoje Renatas Norkus.

– Atkuriamasis Seimas priėmė Pilietybės įstatymo nulinį variantą, pagal kurį pilietybė buvo suteikta visiems to pageidaujantiems nepriklausomai nuo tautybės.

R. Norkus pakvietė Rusijos piliečius atvykti į Lietuvą ir įsitikinti, kad etninių problemų mūsų šalyje neegzistuoja.

TBN inf.

Europos karaimai iš įvairių šalių vėl susirinko Trakuose – savo sostinėje

Liepos 8 – 19 d. veikė vienuoliktoji Trakų tarptautinė karaimų kalbos stovykla. Ją, kaip ir kasmet, rengė Lietuvos karaimų kultūros bendrija, padedama Upsalos universiteto (Švedija) profesorės tiurkologės Evos Csato Johanson. Per praėjusį dešimtmetį stovykla tapo stipriu tarptautiniu karaimų įvairiose šalyse vienijančiu simboliu, puikiu Lietuvos viešosios diplomatijos veiksmu.

Jonas RUMŠA

Ir kalba, ir šokiai

„Šis renginys mūsų bendruomenei yra labai svarbus, nes jo metu tie, kurie nemoka karaimų kalbos, pramoksta jos pradmenų, kiti turimas žinias pagilina, o visi kartu turi galimybę išsamiau susipažinti su Lietuvos karaimų kultūra ir jos istorija, pabendrauti, pasikeisti informacija. Tai didžiausias Lietuvos karaimų kultūros bendrijos metų renginys“, - „Tautinių bendrijų naujienoms“ sakė LR ambasadorė, humanitarinių mokslų daktarė, Lietuvos karaimų kultūros bendrijos narė Halina Kobeckaitė.

Šiais metais atvyko karaimų ir karaimotyra besidominčių žmonių iš Prancūzijos, Ukrainos, Lenkijos, Rusijos ir Kanados.

Šiomet programos pagrindą, kaip visada, sudarė karaimų kalbos pamokos. Visi mokiniai buvo suskirstyti į keturias grupes – mažiausieji (4-6 metų vaikai), paaugliai (iki 15-16 metų), pradedantys ir pažengusieji. Pastariesiems šiais metais karaimų kalbos gramatiką angliškai dėstė E. C. Johanson.

Mokykla išugdė ir karaimų kalbos

Mokyklos uždaryme kalbėjo LR ambasadorė dr. Halina Kobeckaitė.

mokytojų – pradedantiesiems dėstė buvusios mokinės Severina Špakovska, Eugenija Ešvovič ir Dovleta Špakovska.

Į programą įeina ir... šokių pamokos. Antrus metus į Trakus iš Turkijos

Izmiro miesto atvyko profesionali rytietišku šokių šokėja Jašam Balkodža (Yasam Balkoca). Ji rytietišku šokių elementų mokė ne tik karaimų ansamblio „Birlik“ („Vienybė“) narius, bet ir visus norinčius. Baigiamajame stovyklos koncerte Jašam atliko kelis šokius.

„...neatsitraukti nuo savo tautos“

Po pamokų kiekvieną vakarą buvo skaitomos paskaitos apie karaimų, nusipelnusių savo tautos ar valstybės, kurioje gyveno, kultūrai, nueitą kelią, veiklą, likimą. Į paskaitas rinkosi visi norintys.

Šiomet karaimų kalbos stovykla skirta Lietuvos karaimų poetų palikimui aptarti. Beje, 1997 m. išleista dvikalbė karaimų poezijos antologija, kurioje spausdinami eilėraščių meniniai vertimai į lietuvių kalbą. Tokiu būdu jie tapo prieinami platesniam skaitytojų ratui.

Šį kartą ypač išskirtas poetas Šelumielis Lopato (1904 - 1923), nuo kurio tragiškos žūties sukanka 90 metų. Tai datai pažymėti buvo skirta paskaita, o taip pat baigiamasis stovyklos vakaras, kuriame suvaidinta karaimų istorijos ir kultūros tyrinėtojos ambasadorės dr. Halinos Kobeckaitės parašyta pjesė karaimų kalba „Jyrčymyz“ („Mūsų poetas“). Vaidinime, kaip paprastai, dalyvavo visi mokyklą lankę mokiniai, nepriklausomai nuo amžiaus.

Š. Lopato gimė Trakuose. Tačiau

jo gyvenimas ir kūryba susiję su Panevėžiu, kur savo laiku buvo nemaža karaimų bendruomenė, aktyvus kultūrinis gyvenimas. Prie bendruomenės namų veikė mėgėjų teatras, biblioteka, jaunimo organizacija „Onarmach“ („Pažanga“), karaimų kalba leidusi tokio paties pavadinimo žurnalą. Veikė kenesa, kuri 1953 m. buvo nacionalizuota.

Kai kurie Š. Lopatos eilėraščiai parašyti Kryme, kur jis drauge su tėvais buvo pasitraukęs Pirmojo pasaulinio karo metais. Ten jis lankė Eupatorijos dvasinę seminariją. Pastebėję sūnaus gabumus, tėvai, matyt, buvo linkę jį rengti dvasininko luomui. Bet gyvenimas lėmė kitaip. Š. Lopato dirbo girininku Biržu, Pasvalio apylinkėse, kur buvo klastingai nužudytas.

„Š. Lopato – išskirtinių gabumų karaimų poetas, nors ir nedaug parašęs, tačiau kalbos ir minties požiūriu jo kūriniai yra labai brandūs. Viename eilėraštyje poetas rašė: „aš norėčiau apakinti visus protinguosius, bet neatitraukti nuo savo tautos“. Menininko kūryboje itin ryškiai atspindimas noras būti naudingu savo tautai“, - teigė dr. H. Kobeckaitė.

Subūrė mokslininkus

Kadangi karaimų kalba ir karaimų kultūros studijos nuo seno sudaro vieną iš orientalistikos objektų, Vilniaus universitetas per Orientalistikos studijų centrą jau dveji metai yra „Karaimiško mokymo tinklo“ („Karaim educational network“) dalis. Pernai

Trakuose susirinkę Upsalos ir Vilniaus universitetų mokslininkai nusprendė pakviesti į tinklą Ankaros (Turkija), Helsinkio (Suomija), Mainzo (Vokietija), Poznanės (Lenkija), Kijevo T. Ševčenkos (Ukraina) aukštąsias mokyklas bei Lietuvos, Lenkijos, Rusijos ir Ukrainos karaimų bendruomenes. Tai dar viena vaisinga prof. Evos Csato iniciatyva. Šis tinklas skirtas karaimų lingvistinėms ir kultūros paveldo studijoms plėtoti bei mobilumui tarp mokslininkų ir bendruomenių atstovų skatinti. Šiomet stovykloje buvo perskaityti keli šio tarptautinio projekto dalyvių pranešimai.

Parama iš Lietuvos ir užsienio

Karaimų kalbos stovyklos programą parėmė Lietuvos kultūros ministerija, Trakų rajono savivaldybė.

Nuo praėjusių metų paramą šiai stovyklai teikia Turkijos vyriausybės Turkų išeivijos ir giminingų turkiškų tautų rėmimo departamentas bei Turkijos kultūros Junus Emre institutas.

Be to, šiais metais Lietuvos karaimų kultūros bendrija kartu su Lenkijos karaimų bendrija rengia bendrą projektą „Karaj jollary-Karaimskie drogi. Spotkania pomiędzy Polską a Litwą“ („Karaimų keliai. Lenkijos ir Lietuvos susitikimai“), kurį taip pat finansuoja Lenkijos užsienio reikalų ministerijos Viešosios ir kultūrinės diplomatijos departamentas, surengęs konkursą „Bendradarbiavimas viešosios diplomatijos srityje 2013“.

Vyksta kalbos mokyklos užsiėmimai.

Šoka karaimų ansamblio „Birlik“ dalyvės.

Vytauto Žemaičio nuotraukos

K. Donelaičio kūryba Klaipėdoje skamba įvairiomis kalbomis

Originaliais renginiais lietuvių literatūros klasiko Kristijono Donelaičio 300 metų jubiliejų pasitinka Klaipėdos tautinės bendrijos. Apie tai pasakoja Klaipėdos tautinių kultūrų centro direktorė Jelena Butkevičienė.

Literatūriniai skaitymai

Valstybės (karaliaus Mindaugo karūnavimo) dienos išvakarėse Klaipėdos tautinių kultūrų centre vyko vasaros literatūriniai skaitymai pagal lietuvių literatūros klasiko Kristijono Donelaičio kūrybą. Eilės, posmai, kūrinių ištraukos, skirtos iškilajam būrų dainiui, skambėjo lietuvių, rusų ir ukrainiečių kalbomis.

Renginio metu apie savo „tarnystę“ lietuvių grožinės literatūros pradininkui, literatūros tyrinėjimo darbus kalbėjo K. Donelaičio poemos „Metai“ vertėjas į rusų kalbą, I. Simonaitytės literatūrinės premijos laureatas Sergejus Isajevas.

Šie skaitymai – tai vieni iš renginių, skirtų K. Donelaičio (1714 m. sausio 1 d. – 1780 m. vasario 18 d.) 300-osioms gimimo metinėms paminėti.

Subūrė įvairaus amžiaus žmones

Pasitinkant poeto jubiliejų, Klaipėdos tautinių kultūrų centras parenė ir vykdo metų trukmės projektą „K. Donelaitis – tautos atgimimo dainius“. Jis padėjo suburti miesto bendrojo lavinimo mokyklų, gimnazijų moksleivius, tautinių bendrijų narius, uostamiestyje gyvenančius rašytojus, įvairaus amžiaus klaipėdiečius. K. Donelaičio kūryba visus projekte dalyvaujančius žmones suartino, skatino bendrauti, diskutuoti, savarankiškai domėtis poeto literatūriniu palikimu.

Viena tokių entuziasčių – „Žalialknio“ gimnazijos rusų mokomąja

Edukacinės išvykos dalyviai prie buvusios bažnyčios Tolminkiemyje, kur kunigu dirbo K. Donelaitis.

KTKC nuotr.

kalba lietuvių kalbos mokytoja-metodinkė Irena Grauslienė. Ji „uždegė“ moksleivius meile senovei, sudomino juos K. Donelaičio kūryba, surengė literatūrinius skaitymus „Pavasario linksmybės“ pagal „Metų“ poemą, parengė literatūrinę kompoziciją, aktyvai dalyvavo edukaciniuose užsiėmimuose „K. Donelaičio beiėskant“, prisidėjo prie lankstinuko „Kristijonas Donelaitis 1714–1780“ rengimo ir išleidimo.

Poeto keliais

Vykdydami minėtą projektą, surengėme edukacinę išvyką „K. Donelaičio keliu“. Jos metu pabuvojome Karaliaučiuje, kurio universiteto Teologijos fakultete studijavo poetas. Nepamiršamos akimirkos mūsų laukė Tolminkiemyje, kur vietos bažnyčioje K. Donelaitis dirbo evangelikų liuteronų kunigu ir kur dabar yra poeto muziejus. Šioje bažnyčioje jis atgulė ir amžinojo poilsio. Prie memorialinio akmens, skirto K. Donelaičiui atminti, muziejuje susipažinome su ekspozicija, pašvęsta poeto gyvenimui ir kūrybai. Po bažnyčios skliautais vėl skambėjo „Metų“ ištraukos.

Tolminkiemio bažnyčios senoji dvasia, jos geroji aura užbūrė išvykos dalyvius, kurie džiaugėsi turininga ir puikiai organizuota išvyka po Karaliaučiaus kraštą. Viena išvykos dalyvė, pagauta įkvėpimo, parašė esė, skirtą K. Donelaičiui.

Renginiai tęsiasi

Miesto jaunimas, tautinių bendrijų nariai mielai dalyvauja renginiuose, skirtuose K. Donelaičiui. Juos patraukia poeto kūrybos originalumas, saviti herojų – baudžiauninkų (būrų) charakteriai, jų šneka.

Metinis renginių ciklas „K. Donelaitis – tautos atgimimo dainius“ tęsiasi. Šiais metais dar bus rengiami „Metų“ skyrių „Rudens gėrybės“, „Žiemos rūpesčiai“ literatūriniai skaitymai. Literatūros sambūrio jaunieji kūrėjai ir tautinių mažumų bendruomenių atstovai „Metų“ ištraukas skaitys vokiečių, rusų ir kitomis kalbomis, vyks filmo „Didis žmogus – Kristijonas Donelaitis“ pristatymas.

Projektą iš dalies finansuoja Klaipėdos miesto savivaldybė ir Lietuvos kultūros rėmimo fondas.

Pradėjo darbą lietuvių kalbos kursai

Rugpjūčio 20 d. Tautinių bendrijų namuose vyko pirmas susitikimas su valstybinės kalbos kursų klausytojais, kurie mokysis rugpjūčio – lapkričio mėnesiais.

Tautinių bendrijų namų direktorė Alvida Gedaminskienė papasakojo apie šių kursų veiklą, mokymosi sąlygas ir tvarką, atsakė į klausimus.

Mokslas vyks trijose grupėse, kurios suformuotos pagal klausytojų lietuvių kalbos mokėjimo lygį. Dviejose grupėse pagal 56 akademinį valandų programą mokysis kitakalbiai, norintys įgyti kalbos žinių pirmos ir antros valstybinės lietuvių kalbos mokėjimo kategorijoms įgyti.

Viena klausytojų grupė mokysis pagal 46 akademinį valandų valstybinės kalbos pagilinto mokymo (lietuvių kalbos įgūdžių tobulinimo ir įtvirtinimo) programą, kuri skirta

siekiantiems tobulinti ir įtvirtinti komunikavimo, pažinimo, kultūrinės kompetencijas.

Užsiėmimus kursuose veda aukštos kvalifikacijos specialistė, parengusi lietuvių kalbos mokymo priemonių kitakalbiams, mokytoja metodininkė Aušra Pakalkienė. Kursuose ji dirba nuo 2005-ųjų metų.

Tautinių bendrijų namai valstybinės kalbos kursus organizuoja nuo 1992-ųjų metų. Iki šiol juose mokėsi per du tūkstančius kitakalbių.

Kursų organizavimą remia Valstybinė lietuvių kalbos komisija ir Kultūros ministerija.

TBN inf.

Vladio Uznevičiaus nuotr.

Mokytoja metodininkė Aušra Pakalkienė turi didelę patirtį mokyti lietuvių kalbos kitakalbius.

Paroda „Rusų vernisažas“ Marijampolėje

Rugpjūčio 1 d. Marijampolėje, Kultūros centro meno galerijoje, atidaryta Lietuvoje gyvenančių rusų dailininkų paroda „Rusų vernisažas“. Joje eksponuoti dvidešimt dviejų dailininkų 47 tapybos darbai bei 10 fotografijų.

Parodoje buvo galima pamatyti ne tik žymių meistrų darbų, eksponuojamų net Tretjakovo galerijoje Maskvoje, bet ir jaunų, neseniai pradėjusių savo veiklą kūrėjų.

Marijampoliečiams savo darbus pristatė Rusijos meno mokyklos pasekėjų asociacijos Lietuvoje prezidentas, Rusijos dailininkų sąjungos narys Michailas Maškovas. Jo darbai eksponuoti tarptautinėse parodose Lietuvoje, Rusijoje, Izraelyje, Olan-

dijoje, Prancūzijoje. Jų yra įsigiję privatūs kolekcininkai įvairiose šalyse.

Parodoje eksponuoti Rusijos ir Lietuvos dailininkų sąjungų narių Vladimiro Kasatkino, Anatolijaus Stiško, Sergejaus Isakovo, Viktoro Šatunovo paveiksliai.

Į Sūduvos sostinę savo kūrinių atvežė menininkai Vladimiras Jemelčaninovas, Nikolajus Marčenkovas, Valentinas Koževnikovas, Jurijus Zarubovas, Jevgenijus Drozdovas,

ant stiklo tapanti Natalija Riabčuk (jos kūrinių paroda buvo surengta Tautinių bendrijų namuose – red. past.), trejus metus JAV stažavęsis Leonidas Lindinas, Nikolajus Marčenkovas, senųjų rusų bei flamandų dailininkų stiliumi tapantis Vladimiras Pustovojus.

Dešimties meninių fotografijų autorius – Valerijus Zubakovas.

Paroda veikė iki rugsėjo 2 d. Ją surengė Rusijos meno mokyklos pasekėjų asociacija Lietuvoje, Marijampolės savivaldybės kultūros centras bei įmonių grupė „Arvi“.

TBN inf.

A. Jakubauskas konsultuos tautinių mažumų klausimais

Lietuvos tautinių bendruomenių sąjungos pirmininkas dr. Adas Jakubauskas paskirtas Lietuvos Respubli-

kos Ministro Pirmininko Algirdo Butkevičiaus visuomeniniu konsultantu tautinių mažumų klausimais.

A. Jakubauskas yra Mykolo Romerio universiteto Politikos ir vadybos fakulteto Politikos mokslų instituto

docentas, socialinių mokslų daktaras.

Iš viso yra dvidešimt Ministro Pirmininko visuomeninių konsultantų.

Jie konsultuoja gyventojų užimtumo ir darbo, kultūros, užsienio politikos ir kitais klausimais.

Lietuva Polonijos žaidynėse užėmė antrąją vietą

Rugpjūčio 3-10 d. Kelcuose (Lenkija) vyko XVI Polonijos Pasaulio vasaros žaidynės. Į jas šiais metais atvyko pusantro tūkstančio sportininkų iš 30 šalių. Jie rungtyniavo septyniolikoje sporto šakų.

Bendroje kvalifikacinėje įskaitoje Lietuva užėmė antrąją vietą, iškovojo

116 medalių: 43 aukso, 42 sidabro ir 31 bronzos. Pirmąją vietą užėmė Čekija, trečioje liko Kanada.

Polonijos Pasaulio vasaros žaidynės vyksta nuo 1934 m. įvairiuose Lenkijos miestuose kas antri metai.

TBN inf.

Nedidelėje gyvenvietėje – didelė meno šventė

Rugpjūčio 17 d. Jauniūnuose (Širvintų r.) vyko devintasis lenkų kultūros festivalis „Dainuok su mumis“.

Aktyvūs, veiklūs žmonės įrodo, kad įdomią, nuotaikingą šventę galima surengti ir tokioje nedidelėje gyvenvietėje, kokie yra Jauniūnai, ir pritraukti į ją daugybę žiūrovų ne tik iš aplinkinių vietovių, bet net iš pačios sostinės.

Pirmoje festivalio dalyje „Jauniūničių vakaruškos“ koncertavo Jauniūnų seniūnijos meno kolektyvai: šokių ir dainų ansamblis „Czerwone maki“ („Raudonosios aguonos“), folklorinė grupė „Linksmosios močiutės“, Medžiukų vyrų ir moterų vokaliniai ansambliai, Jauniūnų kapela „Nuo Musės“.

Antroje programos dalyje pa-

sirodė svečiai: Avižienių dainų ir šokių ansamblis „Jawor“ („Jievaras“), Maišiagalos bažnyčios choras „Moderato“, šio miestelio moterų ansamblis „Mejszagolanki“, Širvintų kultūros centro kamerinis choras „Navis“, solistė, romansų atlikėja Liuba Nazarenko.

Festivalio pabaigoje koncertavo svečiai iš Lenkijos – kapela iš Ostrodos miesto ir kompozitorius, dainų atlikėjas Rišardas Rynkovskis (Ryszard Rynkowski).

Šventės organizatorius, koncerto dalyvis ir žiūrovus sveikino Širvintų ir Šalčininkų rajonų merai Vincas Jasiukevičius ir Zdislavas Palevičius.

„Mes labai dažnai žavimės tuo, kas yra toli – tolimais kraštais, jų gamta, jų žmonėmis – ir nepastebime gražių ir vertingų dalykų, kurie yra šalia mūsų, čia pat. Per mažai giriamės ir didžiuojamės savais dalykais“, - sakė Šalčininkų rajono meras.

Tradicinio Jauniūnų lenkų kultūros festivalio „Dainuok su mumis“ tikslas, kaip teigia jo rengėjai iš Jauniūnų kultūros centro, - puoselėti lenkų tautines tradicijas, ugdyti toleranciją tarp šiame krašte gyvenančių įvairių tautybių atstovų, skatinti lietuvių ir tautinių mažumų kultūrų dialogą.

TBN inf.

Festivalio Jauniūnuose vaizdai.

Ligitos Varaneckienės nuotraukos

Su molbertu ir fotoaparatu – per gyvenimą

Rugpjūčio 22 d. Tautinių bendrijų namuose atidaryta tautodailininkės vilnietės Vidos Lukštaitės tapybos ir fotografijų paroda.

„Esu zanavykė iš Sintautų. Jau mokykloje pradėjau domėtis fotografija ir tapyba, norėjau to išmokti ir dirbti šioje srityje. Mano svajonės neišsipildė, tapau inžiniere statybininke. Tačiau savo vaikystės pomėgio neapleidau iki šių dienų, tai man mielas užsiėmimas“, - sako V. Lukštaitė.

Vida daug keliauja po Lietuvą, fotografuoja ir piešia pamatytus įdomesnius vaizdus. O jos žvilgsnis yra labai pastabus. „Vietos, pro kurias daugelis praeina nieko įdomaus nepastebėdami, Vidos fotografijose ar paveiksluose atgyja kaip meno kūriniai“, - parodos atidaryme kalbėjo jos kolegos.

Šiuose kūrinuose – Lietuvos gamtos, senų sodybų, architektūros

paminklų, bažnyčių, Vilniaus senamiesčio, kuriame gyvena tautodailininkė, vaizdai.

V. Lukštaitė yra surengusi keletą savo akvarelių ir fotografijų parodų.

Tautinių bendrijų namuose rengiamos įvairių tautybių, tarp jų ir lietuvių, menininkų darbų parodos. Jos liudija, kad Lietuvos menas yra viena integruota visuma, o žiūrovams padeda geriau pažinti šio meno įvairovę.

TBN inf.

Vida Lukštaitė

Vlado Uznevičiaus nuotr.

Paminėtas romų – holokausto aukų – atminimas

Kalba Romų visuomenės centro direktorė Svetlana Novopolskaja.

Rugpjūčio 2 d. – Tarptautinę romų – holokausto aukų – atminimo dieną Vilniuje buvo pagerbtas romų tautybės žmonių, nacių nužudytų Antrojo pasaulinio karo metais, atminimas.

Minėjimą organizavo Lietuvos čigonų bendrija „Čigonų laužas“,

viešosios įstaigos – Romų visuomenės centras ir Romų integracija. Jame dalyvavo Kultūros ministerijos, JAV ambasados atstovai.

Iškilmingos ceremonijos dalyviai padėjo gėlių Panerių memoriale, tylos minute pagerbė žuvusiųjų atminimą. Minėjime kalbėjo Lietuvos čigonų bendrijos „Čigonų laužas“ prezidentas Josifas Tyčina, Kultūros ministerijos Tautinių mažumų reikalų skyriaus vedėjas Kastytis Minkauskas, JAV ambasados antroji sekretorė Vanna Chan, Lietuvos žydų bendruomenės pirmininkė Faina Kukliansky, Vilniaus miesto rabinas Chaimas Buršteinas, Kovo 11-osios Akto signataras Kazimieras Uoka, projekto „Bachtar drom“ konsultantė Irena Buinickaitė.

Kalbėję priminė tragišką romų likimą Antrojo pasaulinio karo metais, kvietė visus geros valios žmones būti budriais, kad nepasikartotų karo metų siaubas, kai buvo žudomi nekalti

civiliai žmonės dėl savo etninės kilmės. Oratorių nuomone, šią dieną turėtų minėti ne tik patys romai, bet ir plačioji visuomenė.

Už žuvusius romus buvo aukojamos Mišios Vilniaus Visų Šventųjų bažnyčioje.

Vakare Kirtimų kultūros centre surengta romų muzikos valanda „Gyva atmintis“.

Romų žūties simboliu tapo Aušvicas, kur romai, po žydų ir lenkų, sudarė trečiąją pagal dydį žmonių grupę. Į stovyklą jie buvo vežami iš 14 Europos šalių. 1944 m. rugpjūčio 2 d. H. Himlerio įsakymu Aušvico koncentracijos stovykloje paskutiniai kalintys romai – seneliai, ligoniai, moterys ir vaikai (iš viso 2900 žmonių) – buvo susodinti į sunkvežimius ir nugabenti į dujų kameras.

Į Aušvicą iš viso buvo atgabenta 23 tūkst. romų, iš kurių nužudyta 21 tūkst.

TBN inf.

Azerbaidžanietis kovojo už Lietuvos laisvę

Azerbaidžanietis Šakiras Sadygovas apdovanotas Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu (po mirties) už nuopelnus kuriant ir stiprinant Lietuvos Respublikos krašto apsaugą. Krašto apsaugos ministerijos Baltojoje salėje, minint Valstybės (Lietuvos karaliaus Mindaugo karūnavimo) dieną, krašto apsaugos ministras Juozas Olekas apdovanojimą įteikė Lietuvos azerbaidžaniečių bendrijos pirmininkui Mahirui Gamzajevui.

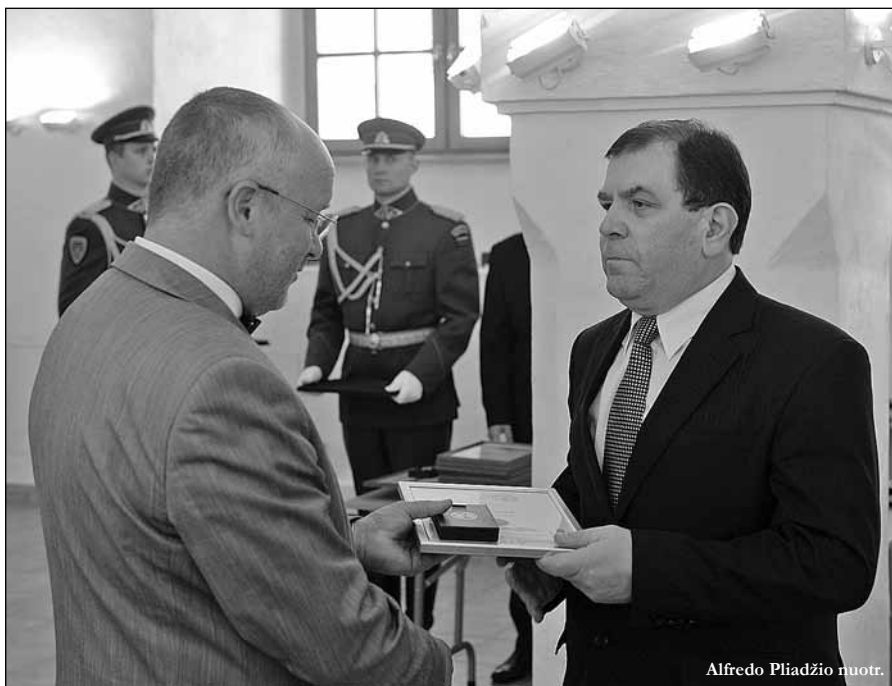
Kuo Lietuvai nusipelnė tolimojo Azerbaidžano sūnus?

Pasirinko kitą kelią

Š. Sadygovas gimė 1919 m. nedideliame Kazykumlacho kaime, maždaug už 250 kilometrų į vakarus nuo Baku, prie geležinkelio Baku – Tbilisis. Šeimoje, be Šakiro, dar augo keturi broliai ir sesuo. Tai buvo grynai žemdirbiškas kraštas – kaitra alsuojančiame Širvano slėnyje žmonės veisė šilkverpius, auginė medvilnę, vynuoges, vaisius ir daržoves.

1939 m. Šakiras buvo mobilizuotas į Raudonąją armiją, o 1941 m. liepą Baltarusijoje pateko į vokiečių nelaisvę. Kalintas belaisvių stovyklose. Tų pačių metų gruodį iš nelaisvės pabėgo į Lietuvą. Iki 1944 m. pabaigos dirbo pas ūkininkus Raseinių apskrityje. 1945-1950 m. azerbaidžanietis aktyviai dalyvavo ginkluoto lietuvių pasipriešinimo sovietų okupacijai kovoje. 1950 m. balandžio 10 d. Aleksandraičių vienkiemyje (Raseinių apskr.) suimtas, vėliau sušaudytas. Byla buvo slapta. Apie ją teisiamojo artimiesiems nieko pranešta nebuvo.

Prieš teismą Š. Sadygovui Raseiniuose buvo surengta akistata su iš Azerbaidžano atvežtu broliu. Kai abu vyrai patvirtino esantys broliai, jie buvo skubiai išvesti iš kabineto. Jiems nebuvo leista net vienu kitu žodžiu persimesti.

Krašto apsaugos ministras Juozas Olekas (k.) Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu, kuriuo apdovanotas Šakiras Sadygovas, įteikė Lietuvos azerbaidžaniečių bendrijos pirmininkui Mahirui Gamzajevui.

Šakiras turėjo alternatyvą. Artėjant frontui, jis galėjo įsimaišyti į pabėgėlių srautą ir pasitraukti į Vakarus, tačiau pasirinko kitą kelią.

Net eilėraščiai tapo įkalčiu

M. Gamzajevo ir žurnalisto Aro Lukšo surinkta apie Š. Sadygovą medžiaga byloja, kad jis buvo išsilavinęs, apsiskaitęs, jautrios meniškos prigimties jaunuolis, grojo azerbaidžaniečių styginiu instrumentu taru, svajoto tapti mokytoju, prieš karą buvo įstojęs į pedagoginę mokyklą, kurios nespėjo baigti, nes, kaip minėta, buvo paimtas į kariuomenę.

Atsidūręs Lietuvoje, Šakiras išmoko lietuvių kalbą, rašė eilėraščius azerbaidžaniečių ir lietuvių kalbomis. Vėliau kelių lapų sąsiuvinėlis, prirašytas lyrinių eilėraščių dviem kalbomis, tapo „svarbiu daiktiniu įrodymu“ tiek Š. Sadygovo, tiek dar keturių žmonių byloje ir buvo pavadintas „bloknotu su nacionalistinėmis banditų dainomis“. Kad skaitytojai geriau suprastų „nacionalistinę“ šių tekstų turinį, paci-

tuosime keletą sąsiuvinėlyje užrašytų eilučių (paties Š. Sadygovo pažodinis vertimas iš azerbaidžaniečių kalbos):

*„Prašau, manoji, klausyk manęs,
Aš sugrįšiu, lankysiu tave.
Jeigu sutiksi, bučiuoti galiu.
Lank manęs ir vėjo vakarų.“*

Pėdsakų neliko

Ar prisimena Š. Sadygovą jo gimtajame kaime?

Kaip teigė M. Gamzajevas ir A. Lukšas, negausūs Šakiro bendramžiai pasakoja, kad jis savo kaime buvo gerbiamas ne tik kaip taru grojęs muzikantas (vėliau Lietuvoje vienas partizano Š. Sadygovo slapyvardis bus Muzikantas), bet ir kaip raštingas bei išmintingas žmogus, kurio patarimų nesigėdijo klausti net vyresnieji už jį amžiumi. Ne veltui Šakirą vietiniai vadino „molla“ – „šviesuoliu“.

Šiandien gimtajame Š. Sadygovo kaime nėra likę jokių Lietuvos partizano pėdsakų – nei namo, kuria-

me jis gimė, nei mokyklos, kurioje mokėsi. Dabar jų vietoje stovi kiti pastatai. Niekas iš visos giminės neturi nė vienos Šakiro fotografijos, nė vieno jo rašyto laiško.

1975 m. S. Sadygovas ėmė ieškoti

dingusio brolio, rašyti laiškus į Lietuvos SSR vidaus reikalų ministeriją. Po kiek laiko jis buvo iškvieštas į Azerbaidžano KGB vietinį skyrių, kur jam buvo pasakyta, kad brolis sušaudytas kaip „lietuvių banditas“. Ką

sovietiniais laikais šeimos nariams, artimiesiems, giminėms reiškė toks terminas ir kokias pasekmes turėjo jų gyvenimui, darbui, visuomeninei padėčiai, aiškinti nereikia.

TBN inf.

Karaimai Biržuose ieškojo savo protėvių pėdsakų

Rugpjūčio 15 d. Lietuvos karaimų kultūros bendrijos narės Emilija ir Ina Lavrinovič surengė išvyką į Biržus ir Panevėžį, aplankė brangias karaimams vietas, kur gyveno ir iki šiol gyvena jų gentainiai. Išvykoje dalyvavo 55 dalyviai, iš Trakų, Vilniaus ir Panevėžio. Vyriausiajam dalyviui buvo 86 metai, jauniausiajam – 5.

Karaimai apžiūrėjo Biržų krašto muziejaus „Sėla“ ekspozicijas, susipažino su alaus gaminimo ir ragavimo tradicijomis, pavaikščiavo viena seniausių Biržuose Karaimų

Išvykos dalyviai prie Radvilų pilies.

Biržuose yra Karaimų gatvė.

gatvė, senosiose žydų ir karaimų kapinėse Latvygalos gatvėje pagerbė čia palaidotų savo gentainių atminimą.

Iš pradžių karaimai kompaktiškai gyveno Trakuose. Tačiau vėlesniais laikais jų gyvenviečių atsirado ir kitose Lietuvos vietose: Panevėžyje, Pasvalyje, Naujamiestyje, taip pat Biržuose, Saločiuose. Į Biržus karaimai atsikėlė XVII a. pradžioje. Mieste buvo 15 karaimų namų. 1923 m. Lietuvos gyventojų surašymo duomenimis, Biržuose gyveno 29 karaimai. Biržietis Antanas Seibutis svečiams papasakojo apie karaimų istorijos ir gyvenimo pėdsakus Biržų krašte.

Tarp atvykusių buvo ir biržietis karaimas Romualdas Tinfavičius, dabar gyvenantis Trakuose. Jis gimė 1936 m., laikas nuo laiko atvyksta į savo gimtinę. R. Tinfavičius pasakojo, kad jo tėvas Samuelis Tinf-

vičius tarpukariu Biržų centre, kur dabar yra „Topo centro“ prekybos centras, turėjo parduotuvę „Vitaminas“. Joje biržiečiai pirmą kartą išvydo kramtomąją gumą.

TBN inf.

Romualdo Tinfavičiaus nuotraukos

Prie paminklinio akmens buvusių karaimų maldos namų vietoje.

Latvių bendruomenė šventė Lyguo

Lietuvos latvių bendruomenė Latvijos ambasados Vilniuje kiemelyje pažymėjo Lyguo (Līgo) šventę.

Šventę organizavo Lietuvos latvių visuomeninių organizacijų koordinacinė taryba (pirmininkė Gunta Rone) ir Latvijos ambasada Lietuvoje.

Lyguo – populiariausia latvių nacionalinė šventė, pažyminti vasaros saulėgrįžą. Trumpiausia metų naktį kūrenami laužai, dainuojama, valgo ma sūrio ir geriama alaus. Birželio 24 d. švenčiamos Joninės ((Jāņi). Tai labiausiai paplitęs vardadienis Latvijoje.

Pagal mitologiją, pagrindinis harmonijos gamtoje simbolis yra ratas. Todėl, švędami Lyguo, latviai naudoja apskritimo elementus. Šventės metu moterys puošiasi gėlių vainikais, vyrams Janiams kabinami ažuolų vainikai. Kaip ir lietuviai, latviai ieško paparčio žiedo. Pasak latviškos legendos, tas, kuriam pavyks jį rasti,

Lietuvos latvių visuomeninių organizacijų koordinacinės tarybos pirmininkė Gunta Rone pasipuošė gėlių vainiku. TBN nuotraukos

galės suprasti visų gamtoje esančių gyvybių kalbas.

Šventės dalyvius – latvių bendruomenės narius, įvairių Lietuvos tautinių bendrijų atstovus – sveikino Latvijos ambasadorius Lietuvoje Martinšas Virsis. Koncertą surengė etnografinis ansamblis iš Dobilės (Latvija). Svečiai buvo vaišunami tradiciniais šios šventės patiekalais – kelių rūšių sūriais, alumi.

TBN inf.

Dobelės etnografinis ansamblis. Dešinėje – Latvijos ambasadorius Lietuvoje Martinšas Virsis.

Žolinę kartu pažymėjo įvairių tautų atstovai

Rugpjūčio 14 d. Tautinių bendrijų namuose susirinko Lietuvos tautinių bendrijų nariai kartu pažymėti Žolinės šventę.

Šia proga koncertavo šokių teatro „AndreDance“ kolektyvas (vadovas Andrejus Procių) ir dainininkė Birutė Dambrauskaitė.

Ir atlikėja, ir šokių teatras yra tarptautinių konkursų laureatai, gerai žinomi tautinėms bendrijoms, kurių renginiuose ne vieną kartą koncertavo. B. Dambrauskaitė šiais

metais pažymi savo kūrybinės veiklos 50-metį. Jos repertuare buvo dainos įvairiomis kalbomis. „AndreDance“ kolektyvo šokėjai žiūrovus pakerėjo savo plastika, temperamentu, gebėjimu judesiais atskleisti skirtingų tautų muzikos grožį.

Žolinė – vasaros ir rudens sandūra. Per Žolinę vyksta vasaros pabaigos virsmas. Ši šventė plačiai minima katalikiškuose kraštuose, kaip šv. Mergelės Marijos dangun paėmimo diena. Bažnyčiose vyksta iškilmingos

pamaldos, kurių metu šventinami žolynai.

Įvairios tautos turi savo Žolinės šventimo tradicijų ir papročių. Apie juos prie šventiškai padengtų stalų pasakojo Lietuvos bulgarų bendrijos „Madara“ pirmininkas Petko Ivanov, Vilniaus ukrainiečių bendrijos pirmininkė Natalija Šertvytienė, Lietuvos rumunų kultūros bendrijos „Dačija“ pirmininkė Lučija Bartkienė, Vilniaus latvių bendrijos pirmininkė Gunta Rone ir kt.

TBN inf.

Totorių kultūros šventė Trakuose

Vieną paskutinių birželio savaitgalių Trakų pusiasalio pilies teritorijoje vyko kasmetinė tarptautinė totorių šventė Sabantujus – tradicinė šios tautos pavasario lauko darbų pabaigos šventė. Į ją atvyko Lietuvos totorių bendruomenės nariai iš įvairių šalies vietovių, gentainiai iš Baltarusijos, Lenkijos. Tarp šventės svečių buvo matyti daug Trakams nusipelnusių žmonių. Lietuvos totorių šventėje dalyvavo Turkijos ambasadorius Lietuvoje Akinas Algas.

Amatai, žaidimai, koncertas

Šventės organizatoriai – Lietuvos totorių bendruomenių sąjunga ir Totorių jaunimo bendrija „Duslyk“ parengė didelę ir įvairią programą. Žiūrovai stebėjo rekonstruotus XIV a. totoriškus sunkiuosius šarvus, totoriškus amatus, kailių dirbimą ir kt. Jie galėjo ne tik stebėti, bet ir patys dalyvauti įvairiuose totorių liaudies žaidimuose ir rungtynėse: išbandyti savo akies taiklumą šaudant iš senovinio arbaletu ar lanko, pajodinėti arkliais, išmėginti jėgas totoriškose imtynėse „Kureš“, kurių prizas buvo gyvas avinas.

Įdomi buvo ir meninė Sabantujaus

programa. Koncertavo totorių vaikų ansamblis „Ilsu“, vadovaujamas Almiros Trakšeliënės, lenkų folkloro ansamblis „Gžegożanie“ (vadovas Alikas Melechas), dainavo Kauno totorių bendruomenės atstovė Rima Kazėnienė, 2010 metų Lietuvos televizijos muzikinio projekto „Triumfo arka“ nugalėtoja Lilija Gubaidulina, jai akomponavo Žaneta Noreikienė.

„Kiekvienais metais mes kviečiame vis kitus totorių meno kolektyvus iš užsienio. Pernai buvo atvykęs pasaulinio garso akordeonistas iš Tatarstano Renatas Valejevas, šiemet koncertavo merginų trio „Bulgar kyzlary“ iš Tatarstano sostinės

Kazanės (Rusija). Ansamblis įkurtas 1991 m. ir iki šių dienų išleido 5 audioalbumus, kelis video klipus, nufilmavo 8 filmus-koncertus, lankėsi daugiau kaip 200 miestų ir išmoko per 400 muzikinių kūrinių. Nuo 2012-ųjų metų šios trys merginos laimi pirmąsias vietas tarptau-

tiniuose konkursuose „Tatar mony“, „Viuktorija“ ir kt.“, - „Tautinių bendrijų naujienoms“ sakė vienas šventės organizatorių Lietuvos totorių bendruomenių sąjungos pirmininkas dr. Adas Jakubauskas.

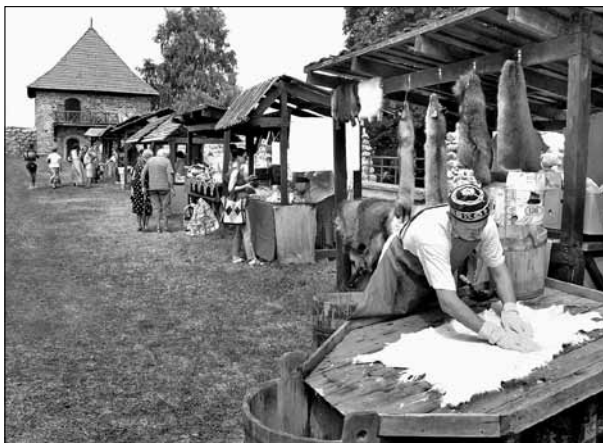
O koks Sabantujus be tradicinio totoriško šimtalapio ir plovo, kuriuos gamino šios tautos virtuvės meistrai!?

Grįžo į protėvių vietą

Jau trečius metus iš eilės Sabantujus vyko Trakuose. Trakai nuo kunigaikščio Vytauto Didžiojo laikų garsėjo kaip viena didžiausių totorių bendruomenių susitelkimo vietų Lietuvoje.

„Mintis būtent Trakuose rengti Sabantujų kilo bendruomenėje. Mieste iki 1609 m. gyveno labai daug totorių. Bet tais pačiais metais sudegus mečetei, bendruomenė ėmė smulkėti, mažėti ir šiandien čia gyvena tik apie trisdešimt totorių šeimų. Dėl to kilo noras grįžti į šias protėvių vietas, kur jie gyveno, saugojo Pusiasalio ir Salos pilies, kaip į vieną svarbiausių, seniausių vietų. Taip pat svarbu buvo perduoti mūsų tautos aurą, tradicijas ateities kartoms“, - kalbėjo dr. A. Jakubauskas.

Organizatoriai dėkojo Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai, Trakų rajono savivaldybei, Turkijos ambasadai Lietuvoje už paramą rengiant Sabantujaus šventę. **TBN inf.**

Sabantujaus šventės akimirkos.

Jono Paršeliūno nuotraukos

Tautinių mažumų apsauga tarptautinės teisės požiūriu

Mokslo studija „Tautinių mažumų apsauga: tarptautinės teisės aspektai“*, parengta Mykolo Romerio universiteto mokslininkų, skirta ypatingai svarbiai ir aktualiai Lietuvoje asmenų, priklausančių tautinėms mažumoms, teisių apsaugos temai. Žmogaus teisių, tarp jų ir asmenų, priklausančių tautinėms mažumoms, teisių apsaugos užtikrinimas, laikytinas valstybės demokratijos vertinimo matu.

Studija parengta 2012 m. balandžio 20 d. Lietuvos Respublikos Seime vykusios tarptautinės konferencijos „Tautinės mažumos ir tarptautinė teisė“ pagrindu.

Šios studijos tikslas, kaip teigia jos sudarytojai, - išnagrinėti ir įvertinti tautinėms mažumoms priklausančių asmenų statusą, jų teisių apimtį bei nustatyti valstybės tarptautinius išpareigojimus užtikrinant šių asmenų teises.

„Tautinių mažumų apsauga: tarptautinės teisės aspektai“ reikšminga tuo, kad joje Mykolo Romerio universiteto mokslininkų kolektyvas ne tik aptaria teisinio reglamentavimo aspektus, bet ir plačiai analizuoja valstybių praktiką bei tarptautinių teisminių ir kvaziteisminių institucijų jurisprudenciją dėl tautinėms mažumoms priklausančių asmenų teisių.

Studijoje apžvelgiami tiek bendri, tiek labai specifiniai aspektai, susiję su tautinėmis mažumomis.

Prof. dr. Saulius Katuoka nagrinėja tautinių mažumų tematiką tarptautinėje teisėje, o doc. dr. Pavelas Ravluševičius – tautinių mažumų apsaugos aspektus Europos Sąjungos teisėje.

Doc. dr. Editos Žiobienės straipsnis skirtas tautinių mažumų vaikų teisėms aptarti.

Laimos Vaigės studijos tema – „Moterų tautinėse mažumose daugialypė diskriminacija“.

Doc. dr. Dalia Vitkauskaitė-Meurice aptaria religinių mažumų apsaugos režimą ir jo įgyvendinimą tarptautinėje teisėje, o doc. dr. Regina Valutytė – asmenų, priklausančių religinėms mažumoms, teisę į religijos laisvę.

Doc. dr. Laurynas Biekša nagri-

nėja tautinės ir religinės neapykantos kurstymo draudimo įgyvendinimo problematiką.

Dr. Aistės Račkauskaitė-Burneikienė analizuoja tradicinių vietovių, gatvių pavadinimų ir kitų topografinių įrašų vartojimą mažumos kalba.

Kristina Vyšniauskaitė-Radinskienė supažindina su tautinių mažumų teisių apsauga pagal Europos socialinę chartiją.

Dovilė Gailiūtė aptaria asmenų, priklausančių tautinėms mažumoms, teisę į būstą.

Pažymėtina, kad iki šiol tautinių mažumų apsauga tarptautinės teisės požiūriu nebuvo sulaukusi Lietuvos mokslininkų dėmesio, todėl ši Studija yra pirmasis leidinys mūsų šalyje plačiai ir visapusiškai nagrinėjantis tautinėms mažumoms priklausančių asmenų apsaugos tarptautinėje teisėje aspektus.

**Tautinių mažumų apsauga: tarptautinės teisės aspektai. Mokslo studija. Vilnius. Mykolo Romerio universitetas. 2013. 407 p.*

Vienos štetlo šeimos istorija

Klaipėdos „Drukos“ leidykla išleido Dovo Sidelskio knygą „Musninkų* štetlas: Zilberių šeimos ir jų palikuonių istorija“.** Pernai ši knyga išleista Izraelyje anglų kalba.

Buvo Musninkų štetlas...

Pirmojoje knygos dalyje pasakojama apie Musninkų štetlą – jo geografinę padėtį ir istoriją, apie tai, kaip Musninkų dvaras pamažu virto štetlu ir kaip jame klostėsi žydų gyvenimas.

Žydų bendruomenės narių pasakojimus apie laikotarpį prieš Antrąjį pasaulinį karą perpasakojo Filomena Vaicekauskienė ir Marytė Galvosienė – iki šiol gyvenančios Musninkuose lietuvės mokytojos, kraštotyrininkės.

Rachelės Lisman straipsnis „Mažasis štetlas Lenkijoje pavadinimu Musnik“ atspindi žydų gyvenimą Musninkuose 1920-aisiais metais.

Straipsnyje „Mano Musninkai ir sinagogos“ (autorė Chaja Berzakaitė) aprašomos ne tik dvi Musninkų sinagogos, bet ir vaizdingai piešiamas religinis štetlo žydų gyvenimas.

Galiausiai „Liudijime apie Ukmergės krašto žydų likimą“, kurį pateikė Reuvenas, Sara ir Rachelė Kronickai, pasakojama apie Musninkų žydų žu-

dynes bei aplinkinių miestelių ir štetlų likimą per Antrąjį pasaulinį karą. 1941 m. rugpjūčio 27 d. 180 miestelio žydų (tai, kas liko iš bendruomenės okupavus Lietuvą naciams) buvo išvaryti iš savo namų. Musninkiečiai žydai kartu su savo gentainiais iš Gelvonų ir Širvintų rugsejo 5 d. buvo sušaudyti Pivonijos šile netoli Ukmergės.

Antrojoje knygos dalyje pasakojama apie Zilberių šeimą iš Musninkų ir jos palikuonis.

Šiandien Musninkuose žydų nėra. Nėra ir to, kas buvo tarpukariu: ke-liolikos įvairiausių dirbtuvių, siuvyklų,

dar daugiau krautuvių, banko (net bankas buvo Musninkuose!), kooperatyvo, kirpyklos, vaistinės. Beveik dukart mažiau ir gyventojų.

N. Mandelos pėdsakai

Knygos autorius yra tiesioginis Musninkuose gyvenusio Zilberių šeimos palikuonis. D. Sidelskis, kaip jis rašo knygoje, gimė jau Pietų Afrikos Respublikoje, į kurią savo laiku emigravo daug litvakų – lietuviškos kilmės žydų.

D. Sidelskio tėvas buvo advokatas, turėjo savo kontorą. Kartą jis pagalbiniu priėmė jauną vietos afrikietį. Su juo bendravo ir knygos autorius. Apartheido viešpatavimo laikais tai buvo neįtikėtina drąsus poelgis, lauzęs to meto rasistinę tvarką.

Praeis dešimtmečiai ir šio jaunuolio pavardė taps žinoma visam pasauliui. Tai buvo Nelsonas Mandela, būsimasis pirmasis juodaodis PAR prezidentas, Nobelio taikos premijos laureatas.

N. Mandela nepamiršo savo geradarį litvaką. Jo autobiografinėje knygoje „Ilgas kelias į laisvę“ L. Sidelskis apibūdinamas kaip „linksmas, gyvas, jaunas žydų advokatas, kuris nepritarė to meto politikai, buvo griežtai nusiteikęs prieš juodaodžių diskriminaciją, buvo pirmasis baltaodis, kuris su manimi elgėsi padoriai, davė daug gerų patarimų“. Tiesa, vieno patarimo jaunas N. Mandela nepaklausė. L. Sidelskis jam nuolat patarinėjo „vengti politikos“. N. Mandela savo gyvenimą paskyrė politinei kovai prieš rasizmą ir apartheidą, už žmonių lygybę.

Apdovanojimas iš karalienės rankų

L. Sidelskis gimė Johannesburge 1911 m. spalio 7 d. emigrantų iš Žemaitijos Kelmės miestelio šeimoje, užaugo Uitspaningo ūkyje prie Ermelo. Lankė vietos berniukų mokyklą, vėliau įgijo teisės mokslų

bakalaurą laipsnį Vitvatersrando universitete.

Kad galėtų susimokėti už mokslą, bendrabučio nuomą, L. Sidelskis grojo ansamblyje. Jis griežė smuiku ir per vakarą uždirbdavo dešimt šilingų.

L. Sidelskis 65-erius metus buvo teisininkų draugijos narys, užėmė oficialius postus dar keliose organizacijose. 1953 m. į Didžiosios Britanijos sostą įžengusi karalienė Elžbieta II (Elizabeth II) apdovanojo L. Sidelskį Karalienės medaliu.

L. Sidelskis mirė 2002 m., eidamas 91-uosius metus. Jo žmonos Goldos giminės šaknys – Musninkuose.

**Mugninkai – miestelis Širvintų rajone, 13 km į pietvakarius nuo Širvintų, seniūnijos ir parapijos centras.*

***Mugninkų štelas: Zilberių šeimos ir jų palikuonių istorija. Dovas (Barris) Sidelskis, redaktorius. Klaipėda. Druka. 2013, 109 p., iliustr., faks., genealog. schem., portr., žml. Tiražas 500 egz.*

Tyrimų tema – Lietuvos rusai

Pastaraisiais metais išleista ne viena knyga apie Lietuvos rusus, jų istoriją, kultūrą, žymius žmones, tapatybės problemas. Šių knygų lentynoje tik ką pasirodė naujas leidinys – straipsnių rinkinys „Lietuvos rusai XX – XXI pradžioje: istorija, tapatybė, atmintis“.* Jis parengtas mokslo tyrimų projekto „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos tradicija, vaizdinys ir modernūs tapatumai“ metu. Projektas vykdytas 2010 – 2013 m.

Aštuoni šio rinkinio straipsniai suskirstyti į tris skyrius. Pirmajame skyriuje Andrius Marcinkevičius savo straipsnyje tiria veiksnius, lėmusius rusų socialinės adaptacijos ir tapatybės raidos variacijas 1918–1940 m. Lietuvoje. Pavelas Lavrinecas nagrinėja senosios Lietuvos vaizdinį to meto grožinėje rusų literatūroje.

Antras skyrius yra skirtas soviet-

mečio epochai. Grigorijus Potašenko analizuoja rusų migracijas ir skirtingų rusų grupių LDK atmintį pokario Lietuvoje. A. Marcinkevičius aiškina, kaip sovietų Lietuvoje buvo konstruojamas rusų tapatumas. Jis gilinasi į sovietų vyriausybės tautinę politiką, gyventojų surašymus ir Lietuvos rusų istorinę atmintį. P. Lavrinecas siekia atskleisti, kaip rusų grožinėje literatūroje sovietmečiu buvo kuriama istorinė rusų Lietuvoje tapatybė.

Trečio skyriaus darbai skirti dabartinei Lietuvai. P. Lavrinecas tęsia savo literatūrologinius tyrimus ir parodo, kaip Lietuvos rusų kultūra buvo sugražinta iš užmaršties. Monikos Frejutės - Rakauskienės sociologiniai tyrimai nagrinėja rusų kolektyvinės atminties ir tapatumo konstravimą Lietuvos periodinėje spaudoje rusų kalba. Kitame straipsnyje atskleidžiami rusų reprezentacijos lietuviškoje spaudoje ypatumai.

Šiame straipsnių rinkinyje pristatomi Lietuvos rusų istorijos, tapatumo ir atminties aspektai yra ne tik vykdamas projektą atliktų tyrimų rezultatų pateikimas, bet kartu ir savotiškas įvadas į panašios problematikos plėtotę artimiausioje ateityje. Leidinio autoriai viliasi, kad jis paskatins iš naujo persvarstyti prieštarigus rusų ir likusios Lietuvos visuomenės dalies tarpusavio santykių puslapius, taip pat suteiks postūmį įdomioms diskusijoms ir nužymės gaires tolesniems Lietuvos rusų tyrimams.

**Lietuvos rusai XX-XXI a. pradžioje: istorija, tapatybė, atmintis. Русские Литвы в XX - начале XXI вв.: история, идентичность, память. Straipsnių rinkinys. Vilnius. Vilniaus universitetas. Vilniaus universiteto leidykla. 2013. 404 p., iliustr., faks. (Lietuvos istorijos studijos, t. 10). Santr. angl.*

Rusijos valdžia užsimojo stiprinti nacijos vienybę

Rusijos vyriausybė patvirtino federacinę tikslinę programą „Rusijos nacijos vienybės stiprinimas ir Rusijos tautų etnokultūrinė raida (2014 – 2020 m.)“. Šių laikų Rusijoje toks dokumentas priimamas pirmą kartą. Kaip jame pažymima, įvykdžius programą 65 proc. piliečių palankai vertins tarptautinių santykių būklę šalyje, o tolerancija kitų tautybių atstovams sieks 85 proc.

Kokie dabar šie rodikliai – nutylima.

„Programa siekiama koordinuoti valstybės etninę politiką, parengti etnokultūrinės raidos regionines strategijas, palaikyti dialogą tarp valstybinių institucijų ir visuomeninių etninių bei religinių susivienijimų“, - pažymima vyriausybės tinklalapyje.

Programai vykdyti iš valstybės biudžeto skiriama 6,8 mlrd. rublių.

Rusijos Federacija yra viena didžiausių polietninių valstybių pasaulyje. Rusijoje gyvena 193 tautybių atstovai, kurie vieni nuo kitų skiriasi materialinės ir dvasinės kultūros savitumu.

Rusijoje vartojamos 277 kalbos ir dialektai. Valstybės švietimo sistemoje vartojamos 89 kalbos, tarp jų 30 – kaip mokomosios kalbos, 59 – mokoma kaip dalyko.

Mirė „visų pasaulio romų karalius“

Turkijoje, eidamas 59-uosius metus, nuo infarkto mirė Rumunijos pilietis Florinas Čoaba, žinomas kaip pats pasiskelbęs „visų pasaulio romų karaliumi“, pranešė Agence France-Presse. Į šios šalies kurortą Antaliją jis su šeima buvo atvykęs ilsėtis.

Užuojautą velionio artimiesiems asmeniškai pareiškė Rumunijos prezidentas Trajanas Besesku (Traianas Basescu), dalyvavęs jo kvietimu keliose romų šventėse.

F. Čoaba gimė 1954 m. įtakingo romų barono šeimoje. 1997 m., netrukus po tėvo mirties, jis pasiskelbė „visų pasaulio romų karaliumi“.

2003 m. jis išgarsėjo tuo, kad savo dvylikos metų dukterį išleido už penkiolikos metų jaunuolio. Šį sprendimą pasmerkė viso pasaulio bendrija. Vėliau F. Čoaba prisipažino buvęs neteisus ir pažadėjo kovoti su romų tradicija – vaikų santuokomis.

Be to, F. Čoaba ragino romų šeimas

leisti savo vaikus į mokyklą. Jis vylėsi, kad tai padės jo tautai įveikti skurdą, kurio priežastimi jis laikė išsilavinimo stygių. 2005 m. F. Čoaba balotiravosi į Rumunijos parlamentą, bet nebuvo išrinktas.

Rumunijoje gyvena gausiausia Europoje romų diaspora. Paskutinio gyventojų surašymo duomenimis, šalyje priskaičiuojama šiek tiek daugiau 600 tūkst. romų. Tačiau, neoficialiais duomenimis, jų skaičius gali siekti dviejų milijonų.

S U M M A R Y

President D. Grybauskaitė: National Minorities Are Not Discriminated in Lithuania. The President of the Republic of Lithuania Dalia Grybauskaitė stated that national minorities are not discriminated in Lithuania. She talked on this topic in the press conference on the 3rd of July, after D. Grybauskaitė presented priorities of the Lithuanian Presidency of the Council of the European Union to the European Parliament. “In Lithuania, all the minorities are treated equally and all the people are Lithuanian citizens, whose rights are equal in accordance with our Constitution. Our laws do not provide any exceptions, privileges or discriminations. It means that all the minorities are treated in the same manner,” said D. Grybauskaitė.

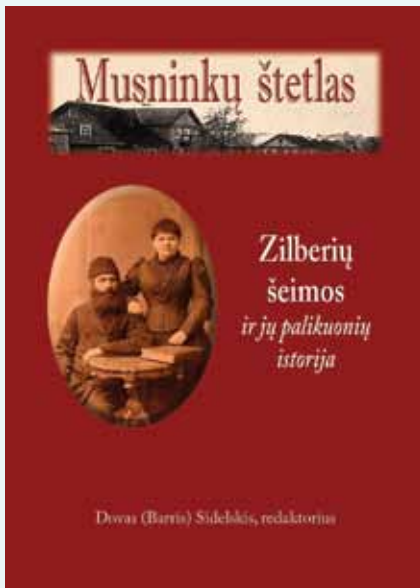
O. Gorškova, J. Rumša. Municipality and Ethnic Communities. Public organisations of ethnic minorities are active in many Lithuanian towns and regions. How are they doing? What kind of problems they encounter in their activities? How municipality councils help overcoming it? Do the latter cooperate with ethnic communities? Great experience of such work is accumulated in the capital. The municipality council has established the Ethnic Communities and Municipality Development Committee, which takes care of the needs of national minorities and considers national minority related issues in its meetings.

European Karaites Have Again Gathered in Their Capital Trakai. On 8-19th of July, the eleventh international camp of Karaites language took place

in Trakai. As every year before, it was organised by Lithuanian Association of Karaites Culture, assisted by Uppsala University (Sweden) Professor of Turkology Eva Csato Johanson. During the last decade, the camp became a powerful international symbol uniting Karaites from different countries and an excellent factor in Lithuanian public diplomacy.

J. Butkevičienė. Works of K. Donelaitis Sound in Different Languages in Klaipėda. Ethnic communities of Klaipėda meet the 300th anniversary of Lithuanian classic writer Kristijonas Donelaitis with original events. Centre of Ethnic Cultures of the city has prepared and, together with ethnic communities, conducts annual project “K. Donelaitis – a Bard of National Revival”.

Naujos knygos

Musninkų štetlas: Zilberių šeimos ir jų palikuonių istorija. Dovydas (Barris) Sidelskis, redaktorius. Klaipėda. Druka. 2013, 109 p., iliustr., faks., genealog. schem., portr., žml. Tiražas 500 egz.

p. 18

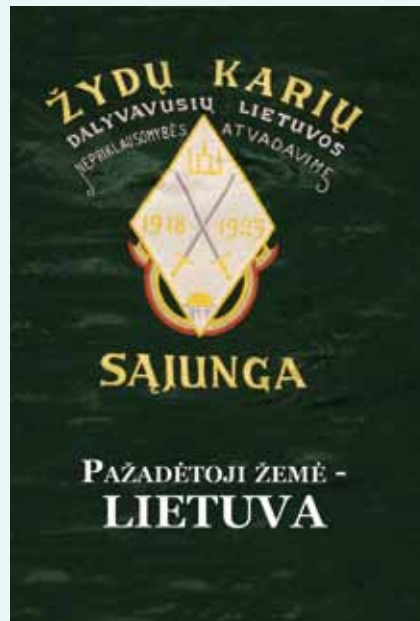

Tautinių mažumų apsauga: tarptautinės teisės aspektai. Mokslo studija. Saulius Katuoka, Pavelas Ravluševičius, Edita Žiobienė ... Mykolo Romerio universitetas. Vilnius. 2013. 407 p., iliustr.

p. 18

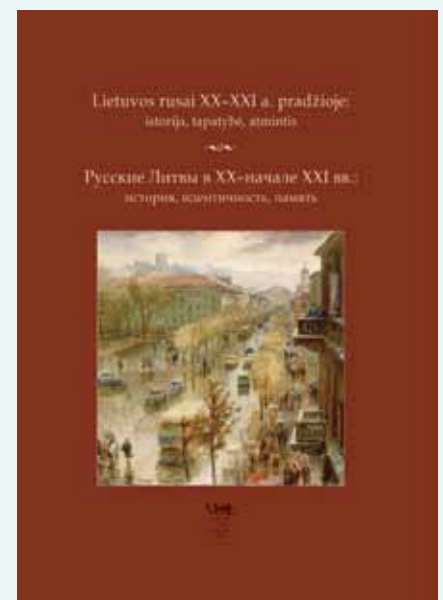
Pažadėtoji žemė – Lietuva. Lietuvos žydai kuriant valstybę 1918-1940 m. Sudarytojas Vilius Kavaliauskas. Vilnius. Petro ofsetas. 2013. 148 p., iliustr., faks.

1918 m. gimstant Lietuvos valstybei, jos kūrime dalyvavo visos čia gyvenusios tautos. Lietuvos žydų bendruomenė nuoširdžiai dalyvavo tame procese, po caro valdžios suvaržymų išvelgdama galimybę gyventi laisvoje ir demokratinėje respublikoje. Naują valstybę fronte gynė žydai – savanoriai, jos pamatus stiprino žydai – politikai, verslininkai, teisininkai, gydytojai, kultūros žmonės. Jie kūrė savo vilčių valstybę Lietuvoje. Atskirus faktus sudėjęs į vieną vietą, matosi įspūdinga tų pastangų visuma.

Lietuvos rusai XX-XXI a. pradžioje: istorija, tapatybė, atmintis. Русские Литвы в XX - начале XXI вв.: история, идентичность, память. Straipsnių rinkinys. Sudarė Grigorijus Potašenko (ats. redaktorius), Pavel Lavrinec, Andrius Marcinkevičius. Redaktorių kolegija: vyriausiasis redaktorius Vygintas Bronius Pšibilskis ... Vilnius. Vilniaus universitetas. Vilniaus universiteto leidykla. 2013. 404 p., iliustr., faks. (Lietuvos istorijos studijos, t. 10). Santr. angl.

p. 19

„Tautinių bendrijų naujienų“ galerija

Rugpjūčio 22 d. Tautinių bendrijų namuose atidaryta tautodailininkės vilnietės Vidos Lukšaitės tapybos ir fotografijų paroda. Žemiau spausdiname keletą autorės darbų reprodukcijų.

ISSN 2029-7394

9772029739001